

**Remissvar över betänkandet
"Tid för undervisningsuppdraget-
åtgärder för god undervisning och läraryrkenas
attraktivitet" (SOU 2025:26)**

Utbildningsdepartementet U2025/00740

Dnr: 2025/69 Bildningsnämnden

2025-04-25

Remissvaret ska ha kommit in till Utbildningsdepartementet senast den 10 juni 2025.

Svaret lämnas per e-post till u.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till u.s.remissvar@regeringskansliet.se.

Diarienummer U2025/00740

Innehåll

Sammanfattning	4
Kap 6:1-6:8 Synpunkter på förslag och bedömningar om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen	5
Kap 7:1-7:5 Synpunkter på förslag och bedömningar om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling	5
Kap 8:1-8:6 Synpunkter på förslag och bedömningar om ramar för förskollärares och lärares tid .	6
Konsekvenser	7

Sammanfattning

Vi instämmer att lärare ska ägna sig åt undervisningsuppdraget som i huvudsak handlar om att planerna, genomföra och följa upp undervisningen.

Vi ser dock att det relationella arbetet med att etablera förtroendefulla relationer med eleverna är en avgörande del i arbetet för att lyckas och ingår därför som en naturlig del i undervisningsuppdraget. Detta arbete skapar förutsättningar för elevers lärande, utveckling och välbefinnande i skolarbetet. Att undervisa barn och elever bygger på ett auktoritativt ledarskap och ett salutogent förhållningssätt. Det relationella arbetet skapar förutsättningar för läraren att lyckas med undervisningsuppdraget och kan inte särskiljas från kunskapsuppdraget.

Betänkandet lyfter dock delar i undervisningsuppdraget som idag ingår i lärars arbetsuppgifter, men som i förslaget kan lyftas bort till annan funktion på skolan såsom mentorskap, utvecklingssamtal, kompetensutveckling och till viss del aktivt deltagande i systematiskt kvalitetsarbete med mera. Detta visualiseras i figur 8:1 sid 429. Delar av detta förslag motsätter vi oss då läraryrket bygger på mellanmännsliga relationer för att lyckas. Vi ser att undervisningsuppdraget även i fortsättningen ska inkludera det elevnära arbetet.

Vi instämmer däremot med att det finns vissa arbetsuppgifter som rastvärd, matvärd, bussvärd, vuxenstöd vid flyttning mellan skolor och lokaler samt informationsuppgifter till och från aktörer som med fördel kan lyftas bort från lärares arbetstid till annan funktion på skolan.

Vi vill särskilt lyfta fram att ett förtydligande behöver skrivas fram kring hur lärares enskilda för- och efterarbete ska förläggas i förslaget i förhållande till lärares förtroendetid och uppdatera nuvarande arbetstidsavtal. Idag har lärare 10 timmars förtroendetid per vecka och 35 timmar förlagd till arbetsplatsen. Om tiden ökar för lärares för- och efterarbete enligt förslaget behöver detta regleras i förhållande till arbetstidsavtalet.

Vi ser positivt på förslaget att reglerad planeringstid i förskola och fritidshem genomförs och att det ska vara en högsta omfattning av undervisningstid för grundskolans och den anpassade grundskolas lärare.

Kap 6:1-6:8 Synpunkter på förslag och bedömningar om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

6.3.1 Att inte använda begreppet *fortlöpande* ser vi inte kommer påverka tiden för undervisningsuppdraget nämnvärt, eftersom vårdnadshavare ska fortsatt informeras utifrån barnets utveckling och progression i lärandet. Det blir ingen skillnad för den enskilda läraren i praktiken.

6.4.1. Vi instämmer med förslaget att utvecklingssamtal genomförs minst en gång per läsår. Vi föreslår att detta samtal ska läggas i december till januari. Det finns då tid kvar att påverka utveckling och lärande resterande del av terminen.

6.5 Vi har inga synpunkter på att skriftliga kunskapsutvecklingsplaner kommer byta namn. Den sociala delen kan tas med muntligt i utvecklingssamtalet, men inte skriftligt. Även om den skriftliga kunskapsutvecklingsplanen inte innehåller information om elevens utveckling i övrigt kan den utvecklingen följas på andra sätt. Om lärare noggrant vill följa en elevs sociala utveckling kan det göras inom ramen för stödinsatser eller insatser från elevhälsan. Vi instämmer att dokumentation om elevens sociala utveckling inte är nödvändig att föra in i utvecklingsplanen.

6.7 Utredningen kring användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation välkomnar vi. Det behövs mer likvärdiga system mellan huvudmän.

6.6 Vi välkomnar undervisningsnära dokumentation som är ändamålsenlig från Skolverket.

6.6.1. Reglering av extra anpassningar väcker frågor. Arbetet med stödinsatser behöver ha olika nivåer och möjligheter att arbeta på grupp- och individnivå. Extra anpassningar skulle kunna ersättas av begreppet stöd. Viktigt är dock var mandatet om detta ska beslutas utifrån de olika nivåerna. Hur begreppet benämns är inte det viktiga utan vem som har mandatet att fatta beslut om stödet/extra anpassningarna. Om stödet innebär en påverkan på budget bör det vara en rektorsfråga.

6.8 Vi instämmer att det skriftliga systematiska kvalitetsarbetet inte ska över- eller dubbelarbetas för undervisande personal. Det ska vara ett stöd för enhetens kvalitets- och utvecklingsarbete med fokus barnens/elevernas lärande, utveckling och välbefinnande.

Kap 7:1-7:5 Synpunkter på förslag och bedömningar om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

7.4.1 Vi instämmer i skrivningen kring de nya bestämmelserna mot kränkande behandling som innefattar att *uppmärksamma* och *agera* är bra förtydliganden.

7.4.2 Förslaget innebär att det blir skillnad på att *anmäla* och *informera* vid fall av kränkande behandling. För anmälan krävs långvarig eller upprepad kränkande behandling. Med andra ord ska en bedömning ändå göras från fall till fall och baseras på tidigare dokumentation. Så dokumentation behöver fortfarande göras. Informationsansvar i stället för anmälan kan eventuellt generera mer agerande i tidigare skede. Vi har svårt att se om detta förslag kommer upplevas som en lättnad eller ej.

7.4.3 I grund och botten är det en klok tanke att kränkningar som sker utanför skolans verksamhet inte ska anmälas eller åtgärdas. Men vem ansvarar då för kränkningar

som sker utanför skolan men som påverkar undervisningen? Det kommer vara svårt att skilja på kränkningar som sker i verksamhet och utanför verksamhet eftersom de påverkar varandra i hög grad oavsett vad som regleras i styrningen.

7.5.1 Vi välkomnar att regler om åtgärder mot kränkande behandling bör ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. Det krävs ett medvetet och systematiskt främjande arbete.

8:1-8:6 Synpunkter på förslag och bedömningar om ramar för förskollärares och lärares tid

8.1 Vi instämmer att det är bra med en definition av undervisningsuppdraget i sin helhet i Skollagen där även planering och uppföljning ingår.

8.2.5. Förslaget att tiden för lärares undervisningsuppdrag ska viktas med hänsyn till olika förutsättningar väcker frågor. Vi varken motsätter eller invänder i förslaget. Är det rektor som avgör hur viktningen ska ske utifrån skolans lokala behov eller ska faktorernas viktning regleras? Hur ska lärarens erfarenhet bedömas? Rektor ansvarar idag för sin inre organisation så i praktiken så vi ser inte tydligt hur detta förslag leder till att lärare generellt får mer tid för undervisningsuppdraget. Följande faktorer ska särskilt beaktas:

- elevgruppernas storlek,
- antal elever som läraren regelbundet möter i undervisningen,
- antal elever i behov av särskilt stöd,
- andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare.

Vi tänker att rektorer till stor del tar ansvar för lärares olika förutsättningar redan idag i sin tjänstefördelning.

8.2.3. Vi instämmer med att en högsta omfattning av lärares arbetstid är reglerad.

8.2.4 Förslaget om att en minsta tid ska avsättas för lärares planering och uppföljning av undervisningstiden har vi synpunkter på utifrån den nya grundregeln att tiden för detta arbete minst ska motsvara själva undervisningstiden med eleverna. Vi tänker att förslaget behöver kopplas till nuvarande bilaga M i lärares arbetstidsavtal. Vi ser att om detta ska vara möjligt att genomföra måste lärares förtroendetid sättas i relation till det nya förslaget. Idag är förtroendetiden just avsedd för lärares för- och efterarbete. Vi tänker att det kan finnas skäl att se över lärares arbetstidsavtal så att den totala arbetstiden på arbetsplatsen utökas. Om detta inte ses över kommer det innebära stora kostnader för huvudmän då lärare i så fall kommer att undervisa mindre antal timmar för att få ut sin planering och uppföljningstid. Vi ser också att rektor kommer få sämre förutsättningar att arbeta med att utveckla utbildningen tillsammans med skolans lärare.

8.2.6. Vi instämmer med att lärare i fritidshem och förskola ska minst ha 5 timmars per vecka för planering och uppföljning av undervisningen. Förskollärares och lärare i fritidshems uppdrag för undervisning behöver värnas och någon form av reglering välkomnas. Dock behövs ett tydligt stöd och vägledning för faktorer som ska ligga till grund för bedömningen i utformandet av tid. Här följer några frågor: Vad ska planeringstiden innehålla? Enskild planering, planering i arbetslaget, kollegiala forum, Apt, utvecklingssamtal och föräldramöten, undervisningsdokumentation, inläsningstid för kompetensutveckling? Ska även barnskötare och annan pedagogisk personal i arbetslaget ha tid för undervisning och uppföljning?

8.3 och 8.5. Det är rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet vid en skolenhet. Det är också rektorn som beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barns och elevers olika förutsättningar och behov. Vi instämmer att en reglering av lärares tid för undervisning, planering och uppföljning behöver därför även fortsättningsvis ta hänsyn till rektorns möjlighet att fördela arbete och roller utifrån organisationens behov.

Vi vill därför betona att förslag om att förtydliga rektors ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag inte får vara för detaljstyrt utan att det stöd som ska ges till huvudman och rektor i att skapa förutsättningar bör vara vägledande.

8:4 Vi ser fördelar med att delar av lärares "övriga arbetsuppgifter" utanför undervisningsuppdraget bör även fortsättningsvis inkluderas i kärnuppdraget och bör utföras av läraren såsom utvecklingssamtal, mentorskap, kollegialt lärande med fokus på att utveckla undervisningen med mera. Dessa arbetsuppgifter bygger på elevnära förtroendefulla relationer och är inte lämpligt att ta bort från lärares arbetsuppgifter. Vi motsätter oss att en annan funktion som inte undervisar ska göra detta arbete.

Men vi instämmer att det finns arbetsuppgifter inom den "övriga tiden" som behöver vara flexibel både utifrån vilken typ av tjänst lärare har, vilka roller och uppdrag som behöver fördelas och skolors olika förutsättningar. Att vara rastvärd, bussvärd, matvärd eller vuxenstöd vid förflyttningar mellan lektioner och skolor kan med fördel andra funktioner göra på skolan som inte nödvändigtvis är utbildade lärare.

Sammanfattningsvis utifrån detta område så ser vi det svårt att uppfylla förslagen utan att det kommer att medföra ökade kostnader för huvudmannen.

Konsekvenser

Flera förslag i betänkandet ser vi kommer att öka rektors arbetsbelastning, vilket i praktiken innebär att det finns en oro för att rektors arbetsmiljö blir än mer ansträngd.

En möjlig konsekvens är att läraryrkenas attraktivitet ökar samtidigt som skollärares attraktivitet minskar. Det får konsekvenser för kompetensförsörjning av skollärare och kvaliteten i utbildningen på längre sikt.

På samma sätt som vi tänker att läraryrkenas attraktivitet ökar om de administrativa arbetsuppgifterna minskar tänker vi att skollärarkretsens attraktivitet ökar om rektor får minskad administration och får ägna mer tid för det pedagogiska ledarskapet. Möjliga konsekvenser utifrån förslagen är att huvudmannen således behöver skapa stärkta resurser för rektorstödsfunktioner som innebär ökade kostnader.

De nya förslagen syftar till att skapa minskad administration och reglering av förskollärares och lärares tid. Men arbetet som minskar eller tas bort från undervisande lärare kräver sannolikt fler kringfunktioner i organisationen, till exempel för praktiskt och socialt elevarbete. Detta kan sannolikt leda till ökade kostnader för huvudman som ska skapa förutsättningar för rektor.